

Оксана ГОДОВАНСЬКА

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В УГОРЩИНІ: ВИКЛИКИ ХХІ ст.

Початок активної громадської діяльності українців датується 1991 роком. Перед угорськими українцями стоїть нагальна потреба подолання течії політичного русинства, створення українських шкіл, вузу, театру, запровадження щотижневих церковних богослужінь у своїх храмах.

Ключові слова: українці Угорщини, рідна школа, національно-культурні цінності.

Історія української діаспори в Угорщині — тема вивчена переважно угорськими дослідниками українського походження, а також науковцями з України. Бібліографія на цю тему налічує праці як наукового, так і популярного спрямування. Серед них є ряд етнографічних і фольклористичних досліджень.

На сьогодні в Україні працює кілька наукових інституцій, які зосереджені на вивченні української діаспори в світі¹. Їх опубліковані праці мають серйозний аналітичний характер.

На нинішньому етапі виникла потреба переосмислення ролі діаспори, її функцій та основних завдань. Наявність джерел дає змогу дослідникам перейти на якісно новий рівень міждисциплінарного аналізу. Праці як історичного, так і етнографічно-фольклорного характеру, а також мемуарна література, архівні матеріали з означеної тематики можуть стати базою для вивчення та переосмислення теоретичних питань з діаспорознавства, зокрема, моделей діаспорного життя на зламі ХХ—ХХІ ст.

Метою статті є дослідити українську громаду в Угорщині на зламі століть з точки зору структуралізації діаспорного життя та з'ясувати актуальні виклики, що постали перед ними.

В останні роки все частіше дослідниками піднімається питання про «розмивання» звичного уявлення про діаспору і про появу в сучасних діаспорах якісно нової риси — транснаціональності [5]. Трансформація діаспор відбулася внаслідок зміни характеру територіальних переміщень, появи нових транспортних засобів і комунікативних можливостей, а також нових видів діяльності. З постійною циркуляцією людей, грошових, товарних і інформаційних потоків починає формуватися єдина транснаціональна спільнота. Однак це зовсім не означає зникнення діаспор. Навпаки, в умовах глобалізації в різних країнах світу формуються нові іммігрантські спільноти, а кількість «старих» діаспор тільки зростає, розгалужуються діаспорні організації та транскордонна мережа їх підтримки. За останні двадцять п'ять років значення діаспори, зумовлених рядом глобальних причин, невпинно зростає. Світова практика показує, що держави розцінюють діаспору як:

- потужний націєтворчий та державотворчий фактор розвитку;

¹ Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків із діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» та Інститут народознавства НАН України.

- дієвий інструмент політичного, економічного та культурного впливу в країнах проживання;
- ефективний засіб для утвердження позитивного образу своєї держави у міжнародній спільноті.

Українська діаспора вписується в загальносвітову діаспорну та міграційну мозаїку, з властивими для неї внутрішніми суперечностями, конфліктами різних еміграційних хвиль, трансформаційними та асиміляційними процесами.

Історія українців Угорщини налічує кілька століть і була спричинена їх активним просуванням на південь. Ще на початку XIX ст. в Угорщині були українські села, а кількість українських і змішаних сіл, де була значна частка українців, становила понад 50 із чисельністю 30 тис. українців [1, с. 3298—3299]. Посилення угорського культурного тиску, введення угорської мови до літургії, ізоляція українців від їх етнічної Батьківщини спричинили швидку асиміляцію українців. І вже станом на 1960 рік в Угорщині проживало не більше 3 тис. українців. Вони проживали розпорошено і як етнічна спільнота не провадили активного організованого громадського життя [1, с. 3298].

Нині угорські українці більш-менш компактно проживають в Будапешті, Комаромі, Сегеді, Дебрецені, Ниредьгазі, Варпалоті та Секешфехерварі. Під час перепису 2001 р. українську мову визнали за рідну 4 тис. 885 чоловік. До української національності відносять себе 5 тис. 70 осіб, а 4 тис. 779 осіб висловились, що мають тісне відношення до української культурної традиції. У переліку дванадцяти національних та однієї етнічної меншини Угорщини українці займають «золоту середину» — шосте місце після ромів, німців, словаків, хорватів та румунів.

Початок активної громадської діяльності українців датується 1991 р., коли було створено Товариство української культури Угорщини (далі ТУКУ). Спершу воно вважалося українсько-русинським об'єднанням, поки не вступив у дію Закон про національну меншину в Угорщині від 1993 р., згідно з яким українці та русини дістали право утворювати окремі організації. Ідейної конфронтації між ними не відбулося, а партнерські відносини зберігаються й у подальшому. З початку 1990-х рр. ТУКУ очолює Ярослав Хартяні.

Культурно-освітні товариства в Угорщині користуються доволі зручною системою подання конкурс-

них проектів у державні органи угорської влади. На відміну від радянського періоду, коли вони здебільшого випрошували гроші на проведення будь-яких культурних заходів. Проекти активістів ТУКУ багато разів вигравали в таких конкурсах, отримуючи відповідні кошти для проведення важливих українських заходів. Спершу вони відбувалися в приміщеннях Товариства в Буді (що на правому березі Дунаю) на вулиці Собослаї. Відтак їх проводили у просторішому помешканні на вулиці Єне Зічі. Згодом держава придбала для громадських потреб українців давно обіцяний офіс у районі Будапештської опери, який водночас є і Центром української культури та освіти зі залом для урочистих подій, бібліотекою, приміщеннями для редакції часопису «Громада», недільної школи тощо.

Широкі можливості культурної автономії відкрилися після виборів депутатів у Державний орган самоврядування українців в Угорщині (далі ДОСУУ). Очолила українське самоврядування Ярослава Хартяні. Структурно ця організація складається з місцевих самоврядних осередків українців у районах столиці, а також у містах Сегеді й Комаромі. Принцип фінансування діяльності ДОСУУ і його місцевих українських самоуправ із державного бюджету мав очевидні переваги над конкурсною системою. Він дав змогу збільшити кількість заходів, підвищити їхній культурно-освітній ефект. За останні роки мережа самоврядування суттєво розширилася. В 2002 р. до вже наявних виборних осередків ДОСУУ додалися нові — у Мішкольці, Варпалоті, Вац, Ниредьгазі та Другому районі Будапешта [3].

Діяльність української громади в Угорщині зосереджена переважно в культурно-інформаційному просторі. В українське товариство наші земляки приходять на Різдвяні святкування, відвідують мистецькі заходи, присвячені вшануванню Тараса Шевченка, Івана Франка, Григорія Сковороди, Івана Котляревського, Лесі Українки, творчості репресованих поетів тощо. Українці шукають в їхній творчості духовної підтримки не менше, ніж угорці у своїх світочах культури — Шандора Петєфі, Мора Йокаї, Аттілі Йожефа, Ендре Аді. Особливістю мистецьких вечорів у товаристві є те, що члени громади хочуть робити їх не лише змістовними та цікавими, а й доступними для угорських при-

хильників нашої культурної спадщини. Стало традицією проведення таких заходів двома мовами. Почалося з того, що ентузіастки товариства відшукали угорські переклади поезій Тараса Шевченка та Лесі Українки. Подальші пошуки української культурної присутності в Угорщині і успішність цих зусиль надихнули громадівців на започаткування традиції відзначення щороку 20 лютого Дня української культури в Угорщині. Саме цього дня 1998 р. українці встановили меморіальну дошку славетній «Руській Трійці» у складі Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького й Івана Вагилевича на честь 160-річчя виходу у світ альманаху «Русалка Дністровая» в королівській друкарні у Буді. Рівно через місяць в уславленому місті виноробів і вин Токаї з'явилась інша меморіальна дошка — вже Григорію Сковороді, який перебував тут упродовж 1744–1751 рр. У 2001 р. ТУКУ й ДОСУУ спільно з мерією курортного міста Тихань на о. Балатоні спричинились до встановлення пам'ятника українській княжні Анастасії, дочці Ярослава Мудрого, та її чоловікові Андрашу, королю Паннонії (Угорщини). Незабутньою була урочиста церемонія передачі скульптурного барельєфа із зображенням Лесі Українки делегацією ТУКУ керівництву щойно зведеної модерної бібліотеки в єгипетській Александрії навесні 2002 року.

На стали традицію перетворилися святкування українського Різдва, Шевченківських днів, Андріївських вечорниць силами ТУКУ й ДОСУУ. Водохрещя українці, зазвичай, відзначають в Уйпешті, де це свято влаштовує українське самоврядування ІV району Будапешта. Зелені свята «прописалися» в українців Ференцвароша (ІХ район столиці). День матері та Івано-Купальські русалії відзначають у гостях столичного самоврядування українців [6].

Власних парафій Українська греко-католицька церква в Угорщині немає. Проблемою для угорських українців є відправа богослужіння у місцевих греко-католицьких храмах угорською мовою, а не українською. Україномовна громада активно працює у Будапешті в напрямку вирішення цього доволі важливого питання. Першу літургію українською мовою в столиці країни відправлено 31 травня 1997 р. з нагоди відкриття Центру української культури, а перше Великодне богослужіння — 30 квітня 2000 року.

В останні роки богослужіння для громади відправляють найчастіше в храмі св. Флоріана, що в ІІ районі столиці, місцевий священик Ласло Пушкаш і приїжджі священики із Закарпаття, зокрема, о. Петро Береш — канцлер Мукачівської греко-католицької єпархії в Україні [4].

Українська Греко-Католицька Церква, розуміючи важливість мовного питання у богослужіннях для українців Угорщини та тісного духовного контакту між етнічною Батьківщиною і діаспорою в цілому, докладає значні зусилля для системності і постійності зв'язків. Наприклад, 11 листопада 2011 р. в церкві св. Флоріана літургію відслужив о. Василь Поточняк, виконавчий секретар Пасторально-місійного відділу УГКЦ, який приїхав з Києва до Угорщини на запрошення української громади. Як зазначено в повідомленні: «...На Службу прийшли і ті українці, що давно виїхали в Угорщину, і ті, що побудували в Будапешті сім'ю, та навіть угорці, що колись проживали в Україні...» [4]. Активність української громади під час зустрічі з о. В. Поточняком тільки підтвердила, що незважаючи на культурну згуртованість українців у Будапешті їм бракує духовного стрижню, який би об'єднував громаду одним храмом та одним священиком. Також о. Василь відслужив богослужіння і в м. Нередхазі поблизу українського кордону.

Сталі богослужіння, проведення катихиз та іншої духовної і церковної науки українською мовою тільки робитимуть українську громаду стабільнішою, єдиною, тим самим не даючи їй забувати свої етнічні корені.

Ярослава Хартяні як керівник ТУКУ і ДОСУУ бере участь у засіданнях змішаної міжурядової українсько-угорської комісії з питань захисту прав нацменшин. Наради відбуваються по чергово у Будапешті, Києві, Ужгороді. Зазвичай комісія засідає один або два рази на рік, або й рідше. Та попри це для українських угорців та угорських українців такі зустрічі означають чималий позитив. Щоразу підписувалися протоколи, в яких фіксувалися проблеми, побажання меншин із тим, аби донести це до відома урядів обох країн. Безпосередньо для угорських українців рішення комісії допомогли встановити кілька меморіальних дошок, один пам'ятник, отримати кошти на видання часопису та українських книжок, відкрити Центр української культури й освіти та першу в Угорщині

Українську бібліотеку ім. Маркіяна Шашкевича в тому ж Центрі.

Керівництво ТУКУ організовує зустрічі-бесіди з високопоставленими українськими посадовцями, відомими політичними та культурними діячами України. Угорських українців відвідав, один із найперших опозиційних політиків, В'ячеслав Чорновіл разом із дружиною Атеною Пашко в 1993 році. Побували в них свого часу видатний український оперний співак Анатолій Солов'яненко, співачка Ніна Матвієнко, естрадні співаки Павло Зібров, Василь Зінкевич, кримський художник Степан Джус, видатні українські боксери брати Віталій та Володимир Клички.

Не менш важливу роль в житті діаспори українців відіграє рідна школа. На початку 90-х рр. ХХ ст. в Угорщині викладання предметів українською мовою велося в одній-єдиній гімназії в містечку Бактолорантгаза (Східна Угорщина). Від початку створення ТУКУ в Будапешті була започаткована недільна школа. Ініціатором її створення була відома Ярослава Хартяні. Перші заняття проводилися в орендованих класах столичної гімназії ім. Клари Льовеї, доки не відкрили Центр української культури й освіти. Згодом недільні школи були започатковані в Сегеді, Комаромі, IV районі Будапешта, Варпалоті. Загалом у мережі недільних шкіл сьогодні навчається близько сотні дітей. У столиці заняття проходять у дошкільній, молодшій, середній і старшій групах. Урізноманітнюється навчальний матеріал, додаються нові предмети, наприклад історія України та народознавство. Багато випускників недільних шкіл вчать в університетах Угорщини.

Важливу роль у розвитку української ідентичності в діаспорі відіграють щорічні літні програми мовних молодіжних таборів на озері Балатон. Сюди з'їжджаються від 50 до 60 дітей та юнаків віком від 7 до 25 років. Склад таборовиків змішаний — переважна частина дітей із Угорщини, решта — з України, Хорватії, Румунії, Польщі, Боснії, Німеччини, Словаччини. Фінансує відпочинок молоді ДОСУУ. Основною складовою успіху молодіжного табору є бажання дітей жити протягом 10 днів як одна велика українська родина. Деякі таборовики щиро зізнаються, що час, проведений у курортному містечку Занка, був найкращим у їхньому житті [6].

Із часу створення ТУКУ активізувався українознавчий науковий інтерес. Важливу роль відіграє у цьому кафедра слов'янської філології Сегедського університету ім. Аттіли Йожефа. Завдяки українським та угорським викладачам та матеріальній підтримці українського товариства було проведено низку міжнародних наукових конференцій на теми «Від "Енеїди" І. Котляревського до "Русалки Дністрової"»; «Роль М. Грушевського у відродженні української національної свідомості»; присвячені творчості Лесі Українки та ін. Подібні конференції спричинились до подальшого розвитку українознавства в Угорщині. Для об'єктивних досліджень при товаристві створено Інститут україністики, фінансування якого перебрав на себе ДОСУУ.

Окреме місце у цьому ряду займає Міжнародна наукова конференція істориків з питань Голодомору в Україні 1932—1933 рр. і виставка фотодокументів у будапештському Музеї терору 9 грудня 2003 року. Це більшої ваги цим заходам, які широко висвітлювались в угорській пресі, надав той факт, що 24 лютого того ж року 347 депутатів Національних зборів Угорської Республіки одностайно проголосували за ухвалення парламентської резолюції на засудження політики сталінського геноциду в Україні. У такий спосіб угорський парламент приєднався до шести інших держав — США, Канади, Австралії, Аргентини, Бельгії, Великобританії, що солідарні у своєму рішенні. Теплі слова подяки за братську підтримку українська громада адресувала всім 347 депутатам парламенту й особисто голові парламентського комітету з питань захисту прав людини, нацменшин та релігії пану Ласло Сасфалві. Ці заходи важко переоцінити, адже завдяки їм Україна й українська громада були представлені для угорців зовсім по-новому. Відкрилася брехня й лицемірство комуністичного режиму, а фотодокументи підтверджували трагедію українського народу.

Показником згуртованого і свідомого життя української громади в Угорщині було започаткування часопису. Заснував україномовну періодику в Угорщині бюлетень «Громада» в листопаді 1995 р., упорядкований Наталею Драгомановою-Бартай (назву часопису запропонувала Н. Драгоманова-Бартай, внучка відомого Михайла Драгоманова, котрий у Женеві в роки вимушеної еміграції наприкінці ХІХ ст. видавав аналогічний часопис) та Ярослава

вою Хортяні. Подальші числа часопису аж до наших днів виходять за підтримки Фонду національних меншин Угорщини. Впродовж 1996—1999 років «Громаду» редагував Василь Плоскіна. Задумувався часопис як актуальне інформаційне джерело про всі важливі для угорських українців події та розкриття поглядів вільних і свідомих свого національного коріння. За проведену роботу на високому професійному рівні у збереженні та продовженні народних традицій української національної меншини двомовний щомісячник-часопис «Громада» отримав престижну нагороду Угорського культурно-просвітницького інституту «Pro Cultura Minoritatum Hungarie» в Угорщині.

З кінця 1990-х рр. Угорське громадське телебачення почало транслювати програму нацменшин «Рондо», в якій з 2000 р. беруть участь і українці. Програма триває 56 хвилин і транслюється щомісяця (переважно в останній четвер). Кожна меншина має 6—8 хв. ефірного часу плюс одна хвилина на новини. Диктори читають повідомлення кожний своєю рідною мовою. Завданням працівників української редакції є підготовка репортажів, їх переклад, здійснення зйомок, редагування матеріалів. У студіях вони виступають як диктори. Українські програми «Рондо» знайомили глядачів з життям угорських українців та їхніми народними звичаями, з членами товариства, їх діяльністю тощо.

Трансляція українських радіопередач на Угорському радіо розпочалася в січні 1998 року. Редакція щотижневих україномовних передач намагається всебічно висвітлювати життя та діяльність української меншини в Угорщині. Цьому слугують репортажі з культурно-освітніх заходів ТУКУ й ДОСУУ, а також актуальні інтерв'ю з українськими депутатами та активістами української громади. Приділяється також увага популяризації української культури в Угорщині, висвітленню національних особливостей та традицій українців. У цьому плані радіослухачів знайомлять із українськими митцями, музичними колективами та окремими виконавцями [6].

Сучасна українська громада в Угорщині складається насамперед з українців, які емігрували. Вони становлять близько 60%. Решту 40% — це народжені вже в Угорщині, друга або третя генерації. Виклики, з якими стикається українська громада на початку XXI ст., доволі різнохарактерні. Спробуємо

окреслити політико-економічну та історико-культурну площину, саме в яких і зосереджені основні потреби і вимоги українців Угорщини.

Насамперед наша державна має недосконалу стратегію вибудовування стосунків зі своїми співвітчизниками за кордоном і всією українською діаспорою в цілому. Державним чільникам доречно було б частіше відвідувати автохтонних українців Угорщини, так як і Румунії, Словаччини чи Польщі, для надання їм усесторонньої підтримки. Якраз забезпечення українськими навчальними підручниками, літературними виданнями, народними костюмами, інструментами для мистецьких виступів під час проведення Днів української культури потребують українські громади за кордоном. Разові поїздки державних делегацій на одноразові акції за їх участю та голослівні обіцянки про допомогу тільки підкреслюють її позірність.

Стабільна фінансова допомога Української держави значно полегшила б працю і пожвавила б суспільно-культурне життя українців за кордоном. З огляду на доволі складну економічну ситуацію в середині країни і на світові економічні тенденції, на швидку та сталу матеріальну підтримку можна не сподіватися. Проте якраз фінансова підтримка допомогла б українцям Угорщини реалізувати свої плани. Як зазначає голова ДОСУУ Ярослава Хортяні, «бракує додаткових приміщень для відкриття етнографічного музею. Хотіли б мати просторий архів для нашої документації, адже матеріалу цікавого і цінного про нашу роботу з роками накопичується все більше й більше, а розширяться, власне, нема куди. Ми зверталися з проханнями до України. ...В Угорщині є діяльна громада українців, яка здатна зробити добру справу на високому рівні. Якби Україна придбала для нас гарне і достойне приміщення. То ми б його наповнили змістом. ...Я відчуваю брак художніх виставок з України, а їх нема де робити. ...До нас приходять дітки в Недільну школу, і часом їх нема де розмістити. ...Ми могли б навіть відкрити свій дитячий садочок, якби мали додаткові приміщення. ...У новому українському центрі можна було б відкрити ресторан нашої національної кухні. Українські страви подобаються угорцям. ...Якби відкрився ресторан на професійній основі, в ньому звучали б українські пісні, проводилися б сімейні та інші свята. Це об'єднує

людей, знімає бар'єри відчуженості між угорцями і українцями» [2, с. 6].

Відсутність постійної матеріальної підтримки з боку України зовсім не означає, що угорські українці не повинні її вимагати від нашої держави. Українська громада, звичайно, за підтримки Української держави, може розпочати активне лобіювання в угорському парламенті створення україномовних шкіл в місцях компактного проживання українців, відкриття при угорських університетах українознавчих кафедр, а в подальшому і україномовного вузу.

Поки що в керівників Української держави немає чіткого розуміння того, що співпраця між нашою державою і її діаспорою повинна розглядатися як державний стратегічний напрямок, який не залежить від зміни персоналії у владі. Адже роль світового українства повинна поглиблюватися і спрямовуватися не лише на збереження духовних цінностей, але й на утвердження нашої держави, формування її позитивного образу в світі. По суті, діаспора будує свою Україну поза межами самої України, накопичуючи значний потенціал у всіх сферах: політиці, економіці, культурі, праві, виконуючи функцію своєрідних форпостів за кордоном. Українська держава таким чином вже має свій економічний, політичний, культурний «десант» за кордоном.

Відчутною є відсутність політико-правової підтримки угорських українців з боку Української держави. Адже офіційне визнання русинської національної меншини в Угорщині, що відбулося фактично за мовчазної згоди України, свідчить про відсутність державної національної стратегії розвитку української нації. Для прикладу, спроби визнати нацменшину буньєвців (етнічна група хорватів) викликали рішучі протести з боку Хорватії й були припинені. Незважаючи на те, що українська й русинська меншини співіснують мирно, а їх керівництво уклало негласний мир і дотримуються його, для української громади — це справжній актуальний виклик. Одночасно, бажаною була б допомога Української держави в боротьбі з фіктивними органами українського національного самоврядування в регіонах Угорщини, де фактично не проживають українці. Головна мета діяльності таких організацій — отримання державного фінансування. Самозвані національні об'єднання, інколи їх ще називають «десантними», створюються з суто утилітарною метою. Фіктивні національні організації існують не

тільки в українській діаспорі, а й в інших національних меншинах Угорщини. Однак лише «українські десантники» прийшовши до влади, проводять відверто антиукраїнську діяльність.

Незважаючи на незначну підтримку Української держави своїх діаспорних спільнот, не потрібно забувати, що саме здобуття Україною незалежності в 1991 році призвело до поживлення, а в Угорщині й до початку активної роботи на шляху до згуртування угорських українців довкола наших національно-культурних цінностей. Тим самим розпочали зводити міцні рівноцінні мости дружби між українським і угорським народами.

Незважаючи на те, що в Угорщині немає такого компактного проживання українців, як угорців на Закарпатті (м. Берегове), однак перед угорськими українцями стоїть нагальна потреба подолання течії політичного русинізму, створення українських шкіл, вузу, театру, запровадження щотижневих церковних богослужінь у своєму окремому храмі з постійним священиком.

Сподіваємося, що в скорому часі Українська держава утвердить стабільний, прагматичний, довготривалий і виважений зовнішньополітичний курс зорієнтований на тісну співпрацю зі своєю діаспорою. А це в свою чергу допоможе українцям за кордоном долати упередження, непорозуміння, вирішувати конфліктні ситуації, налагоджувати контакти, активно лобіювати свої інтереси та краще себе репрезентувати в каїнах проживання. На теренах Центральної та Західної Європи мешкає приблизно п'ять млн. українців. При цьому є держави, де правове й матеріальне становище наших співвітчизників викликає занепокоєння. В середовищі української діаспори відчутним є суспільний і культурний потяг, бажання відстояти власну національну самобутність в асиміляційних процесах. Прикметою останнього часу є те, що на теренах посткомуністичного простору в Центральній та Східній Європі постає формація молодих, енергійних і талановитих діячів українського руху, які провадять діяльність своїх осередків до усвідомленого об'єднання з іншими українськими організаціями діаспори. В подальшому це приведе до створення потужного консолідованого українського лобі в Європі.

1. Маркус В. Українці в Угорщині: Енциклопедія Українознавства / Василь Маркус. — Т. 9. — Львів, 2000. — С. 3298—3299.

2. Хортяні Я. Українським самоврядуванням в Угорщині 10 років (1998–2008) / Ярослава Хортяні. — Будапешт, 2008. — 173 с.
3. Інформація сайту Українців Угорщини [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrajinci.hu>.
4. Інформація сайту «Громада» — Часопис Товариства української культури Угорщини [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.hromada.hu>.
5. Кондратьева Т. Диаспоры в современном мире: эволюция явления и понятия / Татьяна Кондратьева // Перспективы. Фонд исторической перспективы. — Режим доступу: http://www.perspektivy.info/srez/val/diaspory_v_sovremennom_mire_evolyucija_javlenija_i_ponatija_2010-02-27.htm.
6. Плоскіна В. Український діаспорний рух в Угорщині / Василь Плоскіна // [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ugraina.org/ugraina/ugorshina/articles/1911.html>.
7. Федюк О. Отець Василь Поточняк служив українцям в Угорщині / Олена Федюк // Паломницька спільнота [Електронний ресурс] — Режим доступу до статті: http://palomnyk.at.ua/publ/migracija/pracija_ugkc/otec_vasil_potocnjak_sluzhiv_ukrajincjam_v_ugorshhini/13-1-0-192.

Oksana Hodovanska

THE UKRAINIAN DIASPORA IN HUNGARY: CHALLENGES OF XXI c.

The start of Ukrainians' active social activity goes back to 1991. The Ukrainians of Hungary still are facing quite urgent necessity to overcome the movement of political rusynism, to create the Ukrainian schools as well as native University and theatre, to introduce weekly religious services in their temples.

Keywords: Ukrainians of Hungary, native school, national and cultural values.

Оксана Годованская

УКРАИНСКАЯ ДИАСПОРА ВЕНГРИИ: ВЫЗОВЫ XXI ст.

Начало активной общественной деятельности украинцев датируется 1991 годом. Перед венгерскими украинцами стоит насущная необходимость преодоления течения политического русинизма, создание украинских школ, вуза, театра, введение еженедельных церковных богослужений в своих храмах.

Ключевые слова: украинцы Венгрии, родная школа, национально-культурные ценности.